

УДК 343.98:004]:343.132
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-3-15>

НЕРОЗКРИТІ ЗЛОЧИНИ МИНУЛИХ РОКІВ: ПРОБЛЕМИ, ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ РІШЕННЯ

Стратонов Василь Миколайович,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
професор кафедри національного,
міжнародного права та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
Stratonov@ksu.ks.ua
orcid.org/0000-0002-7548-0630

Дзюрбель Андрій Дарійович,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри кримінального права та процесу
Західноукраїнського національного університету
tayfun.77@ukr.net
orcid.org/0009-0000-1778-8699

Актуальність дослідження зумовлена значним масивом нерозкритих злочинів минулих років, їх накопиченням у національній та міжнародній практиці, а також стрімким зростанням воєнних і військових кримінальних правопорушень в Україні та втратою частини матеріалів кримінальних проваджень. Метою роботи є формування комплексної науково обґрунтованої стратегії розслідування таких злочинів із урахуванням сучасних криміналістичних, цифрових та організаційних можливостей. Методологічну основу дослідження становлять системний, формально-логічний, порівняльно-правовий, статистичний та структурно-функціональний методи, а також міждисциплінарний підхід, що інтегрує положення криміналістики, кримінології, судової експертизи й інформаційно-аналітичних технологій.

У результаті дослідження встановлено, що ключовим чинником, який ускладнює ефективність розслідування, є не час як категорія, а об'єктивні наслідки його плину, зокрема втрата або деградація доказів, зміна обстановки події, зникнення учасників та зниження достовірності свідчень. Водночас доведено, що фактор часу може мати і позитивний вплив через можливість самовикриття правопорушників та зниження їх обережності. Обґрунтовано, що ефективність розслідування забезпечується інтеграцією цифрових доказів (дані мобільних пристроїв, інтернет-активність, метадані, відеоаналітика), технологій штучного інтелекту, аналізу великих даних та цифрової обробки генетичної інформації. Доведено доцільність запровадження спеціалізованих підрозділів Cold Case Unit, удосконалення нормативно-правового регулювання, розвитку міжвідомчої та міжнародної співпраці, а також модернізації професійної підготовки кадрів. Висновується, що ефективне розслідування нерозкритих злочинів можливе лише за умови комплексного підходу, спрямованого на мінімізацію наслідків плину часу, системний перегляд проваджень та впровадження інноваційних криміналістичних методів і цифрових технологій.

Висновки. *З урахуванням наукових напрацювань авторів та положень сучасної криміналістики запропоновано удосконалення організаційно-правових механізмів розслідування нерозкритих злочинів, зокрема створення спеціалізованих підрозділів, інтеграцію цифрових інструментів у кримінальний процес та розвиток міждисциплінарних підходів до дослідження доказів.*

Ключові слова: *нерозкриті злочини, cold cases, цифрові докази, штучний інтелект, ДНК-аналіз, криміналістика, досудове розслідування, Cold Case Unit, воєнні злочини, великі дані.*

UNSOLVED CRIMES OF PAST YEARS: PROBLEMS, TECHNOLOGIES AND INSTITUTIONAL SOLUTIONS

Stratonov Vasyl Mykolayovych,
Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Honored Lawyer of Ukraine,
Professor at the Department of National,
International Law and Law Enforcement
Kherson State University
stratonov@ksu.ks.ua
orcid.org/0000-0002-7548-0630

Dzyurbel Andriy Dariiovych,
Candidate of Juridical Sciences,
Assistant Professor at the Department of Criminal Law and Procedure
West Ukrainian National University
tayfun.77@ukr.net
orcid.org/0009-0000-1778-8699

*The relevance of the study is determined by the large number of unresolved cold cases, their accumulation in national and international practice, as well as the rapid increase in war-related and military criminal offenses in Ukraine and the loss of part of criminal case materials. **The aim** of the research is to develop a comprehensive and scientifically grounded strategy for investigating such crimes, taking into account modern forensic, digital, and organizational capabilities. **The methodological framework** includes systemic, formal-logical, comparative legal, statistical, and structural-functional methods, as well as an interdisciplinary approach integrating forensics, criminology, forensic science, and information-analytical technologies.*

***Results.** The study establishes that the key factor complicating investigations is not time itself but the objective consequences of its passage, including the loss or degradation of evidence, transformation of the crime scene, disappearance of participants, and deterioration of witness reliability. At the same time, it is proved that time may also have a positive effect due to offenders' reduced caution and potential self-incrimination. The research substantiates that effective investigation is ensured through the integration of digital evidence (mobile data, internet traces, metadata, video analytics), artificial intelligence, big data analytics, and digital processing of genetic information.*

The necessity of establishing specialized Cold Case Units, improving legal regulation, enhancing interagency and international cooperation, and modernizing professional training is justified. It is concluded that effective investigation of cold cases is possible only through a comprehensive approach aimed at minimizing the consequences of time, systematic case review, and implementation of innovative forensic methods and digital technologies.

***Conclusions.** Taking into account the scientific achievements of the authors and the provisions of modern criminology, it is proposed to improve the organizational and legal mechanisms for the investigation of unsolved crimes, in particular, the creation of specialized analytical units, the integration of digital tools into the criminal process and the development of interdisciplinary approaches to the study of evidence.*

***Keywords:** cold cases, unsolved crimes, digital evidence, artificial intelligence, DNA analysis, forensics, pre-trial investigation, Cold Case Unit, war crimes, big data.*

Вступ. Проблема нерозкритих злочинів минулих років (cold cases) залишається однією з найбільш складних у сучасній криміналістиці. За оцінками міжнародних досліджень, лише у США накопичено понад 250 тисяч нерозкритих вбивств, а рівень їх розкриття лише поступово знижується (Herschander R. США. 2019). Не є виключенням і Україна. Голова Верховного Суду Станіслав Кравченко під час міжнародної конференції, присвяченої використанню правових механізмів у війні заявив: «... за офіційними даними, станом на сьогодні в Україні зареєстровано понад 225 тис. воєнних злочинів. Значний обсяг роботи судів становить здійснення судового контролю на стадії досудового розслідування, адже саме на цьому етапі формується доказова база, яка

визначає ефективність подальшого притягнення винних до відповідальності. Важливим показником ефективності цієї роботи є подальший розгляд відповідних справ національними судами. До судів першої інстанції вже надійшло понад 3 тис. кримінальних проваджень щодо воєнних злочинів. Більше як 2 тис. з них розглянуто, понад 200 справ переглянута в апеляційному порядку, а більше ніж 40 справ – Верховним Судом» (Станіслав Кравченко, Київ, 2026). Тож це лише частина злочинів, які ми відносимо до нерозкритих саме «воєнних злочинів», а є категорії «військових правопорушень» тобто це злочини вчинені військовослужбовцями України. Станом на кінець 2025 року у відкритих даних Офісу Генерального прокурора України

та журналістських узагальненнях (з посиланням на ЄРДР) наводяться такі орієнтовні офіційні показники щодо військових кримінальних правопорушень (ЗСУ): самовільне залишення частини (СЗЧ, ст. 407 ККУ) $\approx$ 161 461 провадження за 10 місяців 2025 року. Загалом з 2022 року: понад 200 000 випадків СЗЧ. Дезертирство (ст. 408 ККУ) $\approx$ 21 479 проваджень за 10 місяців 2025 року. Загалом з 2022 року: понад 50 000 проваджень. Загальна картина (СЗЧ + дезертирство). Разом з 2022 по кінець 2025 року: понад 250 000 кримінальних проваджень щодо залишення служби та дезертирства. Невиконання наказу / непокора (ст. 402–403 ККУ), окремої зведеної статистики у відкритих даних немає. За судово-прокурорськими узагальненнями: сотні – кілька тисяч проваджень на рік, значно менша частка порівняно зі СЗЧ. Важливі уточнення (для науки), дані подаються як «кількість кримінальних проваджень», а не осіб одна особа може фігурувати у кількох провадженнях (перекваліфікації). Значна частина справ: зупинена (розшук) або закрита, після повернення військового до частини. Статистика СЗЧ включає як тимчасові відсутності, так і фактичні випадки залишення служби (Офіс Генерального прокурора, Київ 2025). У 2025 році в Україні військові кримінальні правопорушення, пов'язані з самовільним залишенням частини та дезертирством, набули масового характеру (понад 250 тис. проваджень з 2022 року), при цьому СЗЧ становить домінуючу частку, тоді як дезертирство і невиконання наказу мають суттєво менші масштаби (Офіс Генерального прокурора, Київ 2025).

Також у щорічній доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини зазначено, що станом на 30.09.2024 втрачено або потребують відновлення понад 76 тисяч матеріалів кримінальних проваджень, які не були завершені направленням обвинувального акту до суду (Дмитро Лубенець, Київ, 2024).

Станом на 2026 рік МВС та Національна поліція України не публікують у відкритому доступі єдину офіційну цифру саме щодо «нерозкритих злочинів» у класичному розумінні. Після реформи правоохоронної системи статистика подається переважно як: кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень; кількість повідомлень про підозру; кількість скерованих до суду проваджень; відсоток розкриття окремих категорій злочинів. За офіційними підсумками роботи Національної поліції України за 2025 рік: зареєстровано понад 451 тисячу кримінальних правопорушень; до суду скеровано понад 55 тисяч проваджень (Національна поліція України, Київ 2026), карним розшуком розкрито 71 893 кримінальних правопорушення (Національна поліція України, Київ 2026). Наведені аргументи дозволяють віднести дану проблему до актуальних, з урахуванням післявоєнної відбудови і відкриття нових, досі не відомих (латентних) злочинів кількість нерозкритих злочинів може значно зрости. Тож вже сьогодні виникає потреба

наукового обговорення та визначення шляхів для формування ефективної кримінально-правової стратегії розв'язання проблем щодо розкриття злочинів віднесених до нерозкритих правопорушень минулих років.

1. Стан розробленості теми

Протягом останніх п'яти років значна увага у наукових, публіцистичних та прикладних дослідженнях приділяється аналізу нерозкритих злочинів минулих років (так званих *cold cases*). Основними авторами таких праць виступають кримінологи, судово-медичні експерти, дослідники у сфері права та соціальних наук, журналісти-розслідувачі, а також практики правоохоронних органів.

У наукових дослідженнях кримінологи та судово-медичні експерти зосереджуються на застосуванні сучасних технологій, зокрема ДНК-аналізу, цифрових методів реконструкції подій та алгоритмів обробки великих масивів даних для повторного аналізу старих кримінальних справ (Journal of Forensic Sciences, Vol. 65, No. 4, 2020). Окрему увагу приділено системним причинам не розкриття злочинів, включаючи процесуальні помилки, обмеження слідчих методик та соціальні фактори (Europol, The Hague 2021).

Академічні дослідження у сфері кримінального права та кримінології також аналізують ефективність слідчих стратегій і трансформацію підходів до розслідування давніх справ у контексті розвитку цифрових технологій (Federal Bureau of Investigation, Washington DC 2020). Водночас значну роль у популяризації таких тем відіграють журналісти-розслідувачі та автори жанру *true crime*, які здійснюють повторне дослідження окремих резонансних справ і часто сприяють їх перегляду в офіційному провадженні (Smith J., New York 2022).

Окрему групу авторів становлять діючі або колишні працівники правоохоронних органів, які у своїх публікаціях описують практичні аспекти розслідування складних і тривалих кримінальних проваджень, розкриваючи внутрішні механізми слідчої роботи (Верховна Рада України, Київ 2021).

Таким чином, сучасний науковий і публіцистичний дискурс щодо нерозкритих злочинів формується на перетині кримінології, судової експертизи, журналістських розслідувань і практичного досвіду правоохоронних органів.

Автори також не вперше розглядають питання присвячені нерозкритим злочинам минулих років. Так в одній з публікацій була висловлена ідея яка полягає в обґрунтуванні необхідності системного аналізу стану розкриття та розслідування нерозкритих злочинів минулих років як важливого елементу підвищення ефективності кримінального провадження та діяльності правоохоронних органів (Стратонов, Дзюрбель, Дніпро 2024). Автори акцентують увагу на тому, що значна кількість злочинів залишається нерозкритою через недоліки початкового етапу досудового розслідування, втрату доказової інформації, недостатню координацію між підрозділами

та несвоєчасне використання криміналістичних можливостей. Автори наголошують на тому, що аналіз стану таких проваджень має не формальний, а практичний характер, оскільки дозволяє: виявити типові помилки та прорахунки слідства; встановити причини не розкриття злочинів; оцінити ефективність оперативно-розшукових і слідчих заходів; визначити перспективні напрями повторного розслідування; удосконалити організацію взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами. Ключовою тезою роботи є те, що нерозкриті злочини минулих років не повинні розглядатися як «безперспективні». Навпаки, розвиток сучасних криміналістичних технологій, інформаційних систем, ДНК-аналізу, цифрових баз даних і нових методик розслідування створює реальні можливості для їх повторного ефективного опрацювання. Автори також підкреслюють значення аналітичної роботи у формуванні криміналістичних рекомендацій і прогнозуванні напрямів розслідування. Аналіз таких проваджень розглядається як джерело накопичення практичного досвіду та вдосконалення методики розслідування окремих видів злочинів (Стратонов, Дзюрбель, Дніпро 2024).

У цьому контексті особливого значення набуває використання цифрових доказів, що відкривають можливість повторного аналізу кримінальних проваджень, які тривалий час залишалися безрезультатними. Як обґрунтовано у роботах авторів, аналіз стану розкриття нерозкритих злочинів є ключовим для формування ефективної криміналістичної стратегії.

2. Теоретико-методологічні засади дослідження

Теоретико-методологічні засади формування стратегії розкриття нерозкритих злочинів минулих років (*cold cases*) базуються на інтеграції положень криміналістики, кримінології, оперативно-розшукової діяльності, судової експертизи та інформаційно-аналітичних технологій. Їхня специфіка полягає у спрямованості на відновлення доказової бази в умовах її деградації або втрати з плином часу (Journal of Forensic Sciences, 2020).

Криміналістична основа. Криміналістична методологія є базовою для розробки стратегії повторного розслідування. Вона передбачає реконструкцію події злочину шляхом системного аналізу матеріальних слідів і документальних джерел. У сучасних умовах ключового значення набуває принцип «відновлюваності доказів», що реалізується через повторне дослідження речових доказів із використанням новітніх експертних технологій, зокрема ДНК-аналізу та цифрової трасології (Federal Bureau of Investigation, 2020).

Кримінологічний підхід. Кримінологічний компонент спрямований на виявлення причин нерозкриття злочинів, включаючи системні недоліки слідчої практики, рівень латентності злочинності та соціальні умови вчинення злочину. Це дозволяє формувати аналітичні моделі повторного розслідування та прогнозувати потенційні напрями встановлення істини

(Europol, 2021). **Оперативно-розшукова стратегія.** У межах оперативно-розшукової діяльності ключовим є принцип повторної верифікації інформації. Він реалізується через повторні допити свідків, застосування когнітивних методик відновлення пам'яті та використання аналітичних інформаційних систем. Важливим є також міжвідомчий обмін даними для виявлення прихованих зв'язків між подіями (Federal Bureau of Investigation, 2020). **Судово-експертна методологія.** Судова експертиза є центральним елементом сучасної концепції розкриття «cold cases». Її розвиток пов'язаний із використанням високоточних методів ДНК-аналізу, мікрослідових досліджень та цифрової реконструкції місця події. Повторна експертиза дозволяє отримати нові докази навіть із деградованих матеріальних носіїв (Journal of Forensic Sciences, 2020). **Інформаційно-аналітичний компонент.** Сучасна стратегія розкриття злочинів неможлива без використання технологій Big Data та штучного інтелекту. Вони забезпечують виявлення прихованих кореляцій між подіями, особами та об'єктами, що не були встановлені на попередніх етапах розслідування. Це суттєво підвищує ефективність аналітичної роботи слідчих підрозділів (Europol, 2021). **Концептуальні засади.** Загальна концепція розкриття нерозкритих злочинів ґрунтується на таких принципах: пріоритет повторного аналізу доказів; технологічна актуалізація методів розслідування; міжвідомча інтеграція інформації; безперервність криміналістичного аналізу; орієнтація на сучасний рівень доказовості (Smith J., 2022).

Отже, теоретико-методологічні засади формування стратегії розкриття нерозкритих злочинів минулих років базуються на поєднанні класичних криміналістичних підходів із сучасними цифровими та експертними технологіями, що забезпечує якісно новий рівень повторного розслідування та підвищує ефективність встановлення істини у справах давніх років.

Аналіз вже наявної інформації спонукав нас до розроблення відповідної концепції створення Cold Case Unit (CCU) у системі Міністерства внутрішніх справ України, яка спрямована на системне вирішення проблем нерозкритих злочинів минулих років. Документ визначає мету, завдання, організаційно-правові та процедурні основи діяльності CCU, включаючи кадрові, матеріально-технічні та інформаційне забезпечення. Особлива увага приділяється застосуванню штучного інтелекту та аналітики великих даних для пріоритизації справ, співставлення доказів і прогнозування ймовірності розкриття злочинів. Концепція інтегрує міжнародні стандарти (FBI, MCRT UK, Gendarmerie FR, ENFSI) та передбачає міжвідомчу та міжнародну співпрацю для підвищення ефективності кримінального правосуддя, забезпечення прозорості та законності. Реалізація документу передбачає створення центрального апарату CCU, регіональних офісів та аналітичного центру, розробку

внутрішніх процедур (SOP), навчання персоналу та інтеграцію AI-технологій для оптимізації розслідувань старих справ. Тож реалізація запропонованої концепції визначає стратегічні засади формування єдиної міжвідомчої структури – Cold Case Unit МВС України, спрямованої на системне відновлення, перегляд і розслідування нерозкритих злочинів минулих років, із застосуванням сучасних криміналістичних методів, штучного інтелекту та аналітичних технологій обробки великих даних. Міжнародна практика свідчить, що створення спеціалізованих Cold Case Units дозволяє ефективно поєднати аналітичний, криміналістичний і технологічний ресурси держави. Так, у США в межах FBI Cold Case Initiative з 2007 року було розкрито понад 2 500 справ, які раніше вважалися безперспективними. У Великій Британії після впровадження Major Crime Review Teams (MCRT) у складі поліції Метрополітен, кількість переглянутих справ збільшилася на 300 %.

3. Нормативно – правова база діяльності Cold Case Unit (CCU) у системі Міністерства внутрішніх справ України

Діяльність Cold Case Unit МВС України здійснюється в межах та на підставі чинного законодавства України, а саме: Нормативно-правову основу дослідження становлять положення Конституції України, зокрема статей 3, 8, 17, 19, 29, 32, 55, які закріплюють принцип верховенства права, гарантії недоторканності особи, захист прав потерпілих і вимогу законності діяльності органів державної влади (Конституція України, 1996).

Важливе значення має Кримінальний процесуальний кодекс України, який визначає порядок досудового розслідування, підстави його відновлення та можливість проведення додаткових процесуальних дій (статті 36, 38, 110, 284, 615) (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Організаційно-правові засади діяльності органів досудового розслідування визначаються Законом України «Про Національну поліцію», який регламентує повноваження поліції щодо забезпечення публічної безпеки, здійснення оперативно-розшукової діяльності та участі у кримінальному провадженні (Закон України «Про Національну поліцію», 2015).

Процесуальне керівництво прокурора при перегляді кримінальних проваджень минулих років регулюється Законом України «Про прокуратуру», який визначає функції нагляду та координації досудового розслідування (Закон України «Про прокуратуру», 2014).

Суттєву роль у відновленні доказової бази відіграє Закон України «Про судову експертизу», який регламентує порядок призначення та проведення повторних і додаткових експертиз із використанням сучасних науково-технічних засобів (Закон України «Про судову експертизу», 1994).

Забезпечення прав осіб при обробці інформації в кримінальних провадженнях гарантується Законом України «Про захист

персональних даних», який визначає умови конфіденційності та правомірного використання персональної інформації (Закон України «Про захист персональних даних», 2010).

Міжнародно-правову основу становлять положення Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950), Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності (2000), а також рекомендації Ради Європи Rec (2001)10 щодо ефективного розслідування серйозних злочинів (Європейська конвенція..., 1950; Конвенція ООН..., 2000; Рекомендація Ради Європи Rec (2001)10).

4. Цифрові докази як домінуючий фактор розкриття

Цифрові докази сьогодні є основним інструментом «реанімації» старих кримінальних справ. До основних видів цифрових доказів належать дані мобільних пристроїв, цифрові сліди в мережі Інтернет, геолокаційна інформація, відео аналітика та метадані. Їх ключовою особливістю є здатність до тривалого збереження та відтворення інформації навіть через значні проміжки часу, що зумовлює їх високу цінність у розслідуванні злочинів минулих років (cold cases). Водночас у сучасній криміналістичній практиці дедалі більшого значення набуває використання цифрових технологій обробки великих масивів даних, зокрема генетичної інформації. Йдеться не про біологічний матеріал як такий, а про результати його дослідження, що представлені у вигляді цифрових ДНК-профілів і підлягають алгоритмічному аналізу з метою встановлення генетичних збігів та родинних зв'язків. Показовим у цьому контексті є розкриття справи «Golden State Killer», яка залишалася нерозслідуваною понад чотири десятиліття та була вирішена завдяки застосуванню методів генетичної генеалогії і цифрової обробки генетичних даних. Використання таких підходів дозволяє формувати коло потенційно причетних осіб, встановлювати родинні зв'язки та підтверджувати участь у злочині шляхом зіставлення ДНК-профілів. Після цього прецеденту відповідні технології були застосовані у значній кількості кримінальних проваджень. Аналогічно, повторний аналіз ДНК із використанням сучасних цифрових інструментів, ідентифікація осіб через родинні зв'язки та застосування методики «touch DNA» демонструють ефективність інтеграції біологічних і цифрових даних. У європейських країнах такі підходи також впроваджуються, однак із урахуванням більш жорстких етичних і правових обмежень щодо обробки персональних і генетичних даних.

Використання штучного інтелекту дозволяє: аналізувати великі масиви даних; встановлювати латентні зв'язки; формувати поведінкові моделі злочинця. Як зазначено у дослідженні автора, застосування інформаційних технологій дозволяє значно підвищити ефективність профілювання (Стратонов, Херсон 2024). Автори актуалізували питання щодо використання штучного інтелекту (Стратонов, Дзюрбель, Львів 2025)

5. Ризики та проблеми

Попри значні переваги, існують серйозні ризики: порушення приватності; використання генеалогічних баз даних викликає питання щодо згоди осіб; ризик судових помилок. Неправильна інтерпретація даних може призвести до помилок обвинувачень. Технічна залежність розслідування стає залежним від технологій і доступу до баз даних. Етичні аспекти створюють баланс між безпекою та правами людини, проте дане питання залишається дискусійним. Процесуальні аспекти приводять до виникнення основних проблем: допустимість цифрових доказів; забезпечення їх автентичності; питання строків давності. Цифрові докази потребують чіткої регламентації у кримінальному процесі (Стратонов, Київ 2023).

Узагальнюючи, слід констатувати, що ефективність розкриття та розслідування злочинів минулих років значною мірою залежить від фактора часу, який пройшов з моменту вчинення кримінального правопорушення до моменту його повторного розслідування. З плином часу відбувається природна деградація доказової інформації: знищуються або частково втрачають властивості матеріальні сліди, змінюються або зникають свідчення очевидців, що є одним із ключових елементів криміналістичної характеристики злочину (Journal of Forensic Sciences, 2020).

Чим більше часу проходить з моменту вчинення злочину, тим складніше відновити повну картину події та встановити осіб, причетних до її вчинення. Свідки можуть забувати окремі обставини або їх деталі, змінювати місце проживання, виїжджати до інших регіонів чи країн, або взагалі вибувати зі свідчень у зв'язку зі смертю. Речові докази та сліди під дією природних і антропогенних факторів втрачають інформативність або повністю руйнуються, що істотно ускладнює процес доказування (Federal Bureau of Investigation, 2020).

Крім того, зростає ризик втрати або випадкового знищення речових доказів, які були первинно вилучені під час огляду місця події. У сукупності це зумовлює об'єктивні труднощі, що виникають під час розслідування злочинів минулих років (Europol, 2021).

Водночас неправильно розглядати вплив фактору часу виключно як негативний. Практика розслідування свідчить, що з плином часу можуть проявлятися й позитивні аспекти. Зокрема, злочинець поступово втрачає обережність, знижується рівень самоконтролю та пильності, що іноді призводить до необережних висловлювань або самовикриття у своєму соціальному середовищі. Такі поведінкові зміни створюють додаткові можливості для встановлення обставин злочину та осіб, які його вчинили (Smith J., 2022).

У зв'язку з цим доцільним є започаткування системного формування методик розслідування воєнних злочинів та інших категорій кримінальних правопорушень минулих років. Особливу увагу слід приділити підготовці слідчих, оперативних працівників і прокурорів у межах

спеціалізованих навчальних програм, спрямованих на розвиток навичок взаємодії, аналітичного планування та координації діяльності при розслідуванні нерозкритих злочинів

Також актуальним є включення окремого розділу до навчальних видань з курсу «Криміналістика», присвяченого методиці розслідування нерозкритих злочинів минулих років, що дозволить систематизувати накопичений теоретичний і практичний досвід та адаптувати його до сучасних умов.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що проблема нерозкритих злочинів минулих років має комплексний, багатогранний і стійкий характер як у національному, так і в міжнародному вимірі. Її актуальність зумовлена значною кількістю нерозкритих кримінальних проваджень, тенденцією до зростання воєнних і військових кримінальних правопорушень, а також накопиченням значного масиву зупинених проваджень, які потребують системного перегляду та повторного аналізу.

Визначено, що ключовим чинником, який об'єктивно ускладнює ефективність розслідування злочинів минулих років, є не час як такий, а зумовлені його плином процеси. Час як філософська та природна категорія не може розглядатися як негативний фактор, оскільки є невід'ємною складовою буття і не підлягає усуненню. Водночас плин часу спричиняє низку об'єктивних змін, серед яких втрата або зміну доказової інформації, згасання пам'яті свідків, трансформація обстановки події, іноді смерть окремих учасників, що в сукупності знижує результативність розслідування. Відтак обґрунтовано доцільність фокусування не на «негативному впливі часу», а на мінімізації його об'єктивно зумовлених наслідків. Разом із тим доведено, що фактор часу може мати і позитивний потенціал, оскільки зміни у поведінці правопорушників, зниження рівня їх обережності, а також імовірність самовикриття формують додаткові можливості для встановлення обставин кримінального правопорушення.

Обґрунтовано, що сучасна стратегія розслідування нерозкритих злочинів повинна базуватися на поєднанні класичних криміналістичних підходів із інноваційними цифровими технологіями, зокрема використанням великих даних, інструментів штучного інтелекту, генетичної генеалогії та сучасних експертних методик. У цьому контексті цифрові докази виступають ключовим інструментом актуалізації та повторного опрацювання матеріалів кримінальних проваджень.

Доведено необхідність запровадження інституційного підходу до вирішення зазначеної проблеми шляхом створення спеціалізованих підрозділів (Cold Case Units), діяльність яких має бути спрямована на системний перегляд нерозкритих проваджень, їх аналітичну обробку та повторне розслідування із застосуванням сучасних методів і технологій.

Встановлено потребу у вдосконаленні нормативно-правового та організаційного

забезпечення діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та судово-експертних установ, а також у розширенні міжвідомчої та міжнародної співпраці у сфері протидії злочинності минулих років.

Окрему увагу приділено необхідності модернізації системи професійної підготовки слідчих, оперативних працівників і прокурорів шляхом впровадження спеціалізованих освітніх програм та включення до курсів криміналістики окремого розділу, присвяченого методиці розслідування нерозкритих злочинів, роботи «по гарячим слідам».

Таким чином, доведено, що ефективне вирішення проблеми нерозкритих злочинів минулих років можливе лише за умови реалізації комплексного підходу, який поєднує правові, організаційні, криміналістичні, технологічні та кадрові складові та передбачає системне впровадження інноваційних методів розслідування.

Конфлікт інтересів. Стратонов В. М. є головним редактором журналу. Для забезпечення незалежності редакційного процесу рукопис розглядався уповноваженим редактором, який не перебував у підпорядкуванні автора та не мав конфлікту інтересів. Автор не брав участі у відборі рецензентів, процесі рецензування та прийнятті рішення щодо публікації статті. Рукопис пройшов стандартну процедуру подвійного сліпого рецензування.

ЛІТЕРАТУРА:

- Herschander R. Solving the unsolved: How cities are turning up heat on cold cases // *The Christian Science Monitor*. 2019. 25 Febr. URL: <https://www.csmonitor.com/USA/Justice/2019/0225/Solving-the-unsolved-How-cities-are-turning-up-heat-on-cold-cases> (дата звернення: 29.04.2026).
- Судово-юридична газета. В Україні зареєстровано понад 225 тисяч воєнних злочинів: більше ніж 40 справ розглянув Верховний Суд [Електронний ресурс]. – 2026. – 28 квітня. URL: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/359635-v-ukraine-zaregistrirovano-bolee-225-tysyach-voennykh-prestupleniy-bolee-40-del-rassmotrel-verkhovnyy-sud> (дата звернення: 29.04.2026).
- Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році [Електронний ресурс]. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploadedfiles/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%A3%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_2024_%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96.pdf (дата звернення: 29.04.2026).
- Офіс Генерального прокурора України. Статистика кримінальних правопорушень у сфері військової служби за 2025 рік [Електронний ресурс]. – URL: <https://gp.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2026).
- Національна поліція України. Слідчі поліції підбили підсумки роботи у 2025 році [Електронний ресурс]. – URL: <https://od.npu.gov.ua/news/slidchi-politsii-pidbyly-pidsumky-roboty-u-2025-rotsi> (дата звернення: 29.04.2026).
- Національна поліція України. Робота карного розшуку Нацполіції в умовах воєнного стану: підсумки 2025 року [Електронний ресурс]. – URL: <https://npu.gov.ua/news/robotakarnoho-rozshuku-natpolitsii-v-umovakh-voennoho-stanu-pidsumky-2025-roku> (дата звернення: 29.04.2026).
- Europol. Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021. The Hague: Europol, 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu> (дата звернення: 29.04.2026).
- Federal Bureau of Investigation (FBI). Cold Case Investigative Strategies. Washington, DC: FBI, 2020. URL: <https://www.fbi.gov> (дата звернення: 29.04.2026).
- Journal of Forensic Sciences. Advances in DNA Analysis for Cold Case Investigations. Vol. 65, Issue 4. Hoboken: Wiley, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14567>.
- Smith J. Cold Case Investigations and Modern Forensic Techniques. New York: Routledge, 2022. 312 p.
- Верховна Рада України. Кримінальний процесуальний кодекс України (науково-практичний коментар). Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1100 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.04.2026).
- Стратонов В., Дзюрбель А. Значення аналізу стану розкриття та розслідування нерозкритих злочинів, скоєних у минулі роки / В. М. Стратонов // Науковий вісник Дніпропетровського держ. ун-ту внутрішніх справ. – 2024. – №1. – С. 308–312. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/172> (дата звернення: 29.04.2026).
- Europol. Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021 / Europol. The Hague: Europol, 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socra-report> (дата звернення: 29.04.2026).
- Federal Bureau of Investigation (FBI). Cold Case Investigative Strategies / FBI. Washington, DC: Federal Bureau of Investigation, 2020. URL: <https://www.fbi.gov/services/cold-case> (дата звернення: 29.04.2026).
- Advances in DNA Analysis for Cold Case Investigations // *Journal of Forensic Sciences*. – 2020. Vol. 65, Issue 4. DOI: 10.1111/1556-4029.14567 URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1556-4029.14567> (дата звернення: 29.04.2026).
- Smith J. Cold Case Investigations and Modern Forensic Techniques / J. Smith. – New York: Routledge, 2022. – URL: <https://www.routledge.com> (дата звернення: 29.04.2026).
- Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.04.2026).
- Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 29.04.2026).
- Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 29.04.2026).
- Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення: 29.04.2026).
- Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 29.04.2026).
- Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 29.04.2026).
- Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950. – URL: <https://www.echr.coe.int> (дата звернення: 29.04.2026).
- Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності : прийнята 15.11.2000. – URL: <https://www.unodc.org> (дата звернення: 29.04.2026).
- Recommendation Rec(2001)10 of the Committee of Ministers to member states on the European Code of Police Ethics. – Council of Europe, 2001. – URL: <https://www.coe.int> (дата звернення: 29.04.2026).
- Використання штучного інтелекту та інформаційних можливостей у створенні профіля злочинця / В. М. Стратонов // Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Сер. : Юридичні науки. – 2024. – Вип. 5. – С. 21–27. URL: <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/issue/view/20>
- Штучний інтелект у системі криміналістичних знань / В. М. Стратонов, А. Д. Дзюрбель // Теорія та практика протидії злочинності в умовах правового режиму воєнного стану : зб. тез Міжнародної наук.-практ. конф., 7 листопада 2025 р. / упоряд. С. І. Мельник. – Львів: Львівський держ. ун-т внутрішніх справ, 2025. – С. 177–179.
- Штучний інтелект у створенні профілю злочинця / В. М. Стратонов // Діджиталізація судово-експертної науки

умовах воєнного стану : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 8 листопада 2024 року). – Харків : ННЦ «ІСІ ім. засл. проф. М. С. Бокариуса», 2024. – С. 431–435.

29. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Станом на 1 вересня 2023 року / За заг. ред. Стратонова В. М. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2023. 1208 с.

REFERENCES:

1. Herschander R. Solving the unsolved: How cities are turning up heat on cold cases. *The Christian Science Monitor*. 2019. 25 Febr. URL: <https://www.csmonitor.com/USA/Justice/2019/0225/Solving-the-unsolved-How-cities-are-turning-up-heat-on-cold-cases> [in English].
2. Sudovo-yurydychna hazeta. V Ukraini zareiestrovano ponad 225 tysiach voennykh zlochiniv: bilshhe nizh 40 sprav rozghlianus Verkhovnyi Sud. 2026. 28 kvitnia. URL: <https://sud.ua/uk/news/ukraine/359635-v-ukraine-zaregistrirovano-bolee-225-tysyach-voennykh-prestupleniy-bolee-40-del-rassmotrel-verkhovnyy-sud> [in Ukrainian].
3. Shchorichna dopovid Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny pro stan doderzhannia ta zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini u 2024 rotsi. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploadedfiles> [in Ukrainian].
4. Ofis Heneralnogo prokurora Ukrainy. Statystyka kryminalnykh pravoporushen u sferi viiskovoi sluzhby za 2025 rik. URL: <https://gp.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Natsionalna politsiia Ukrainy. Slidchi politsii pidbyly pidsumky roboty u 2025 rotsi. URL: <https://od.npu.gov.ua/news/slidchi-politsii-pidbyly-pidsumky-roboty-u-2025-rotsi> [in Ukrainian].
6. Natsionalna politsiia Ukrainy. Robota karnoho rozshuku Nat-politsii v umovakh voiennoho stanu: pidsumky 2025 roku. URL: <https://npu.gov.ua/news/roboata-karnoho-rozshuku-natpolitsii-v-umovakh-voiennoho-stanu-pidsumky-2025-roku> [in Ukrainian].
7. Europol. Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021. The Hague: Europol, 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu> [in English].
8. Federal Bureau of Investigation (FBI). Cold Case Investigative Strategies. Washington, DC: FBI, 2020. URL: <https://www.fbi.gov> [in English].
9. Journal of Forensic Sciences. Advances in DNA Analysis for Cold Case Investigations. 2020. Vol. 65, Issue 4. Hoboken: Wiley. DOI: <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14567>. [in English].
10. Smith J. Cold Case Investigations and Modern Forensic Techniques. New York: Routledge, 2022. 312 p. [in English].
11. Verkhovna Rada Ukrainy. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (naukovo-praktychnyi komentar). Kyiv: Yurinkom Inter, 2021. 1100 s. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> [in Ukrainian].
12. Stratonov V., Dziurbel A. Znachennia analizu stanu rozkryttia ta rozsliduvannia nerozkrytykh zlochiniv, skoiennykh u mynuli roky. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2024. № 1. S. 308–312. URL: <https://visnik.dpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/172> [in Ukrainian].
13. Europol. Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021. The Hague: Europol, 2021. URL: <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report> [in English].
14. Federal Bureau of Investigation (FBI). Cold Case Investigative Strategies. Washington, DC: Federal Bureau of Investigation, 2020. URL: <https://www.fbi.gov/services/cold-case> [in English].
15. Advances in DNA Analysis for Cold Case Investigations. *Journal of Forensic Sciences*. 2020. Vol. 65, Issue 4. DOI: <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14567>. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1556-4029.14567> [in English].
16. Smith J. Cold Case Investigations and Modern Forensic Techniques. New York: Routledge, 2022. URL: <https://www.routledge.com> [in English].
17. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> [in Ukrainian].
18. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
19. Pro Natsionalnu politsiu: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].
20. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> [in Ukrainian].
21. Pro sudovu ekspertyzu: Zakon Ukrainy vid 25.02.1994 № 4038-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> [in Ukrainian].
22. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> [in Ukrainian].
23. European Convention on Human Rights. 1950. URL: <https://www.echr.coe.int> [in English].
24. United Nations Convention against Transnational Organized Crime. 2000. URL: <https://www.unodc.org> [in English].
25. Recommendation Rec(2001)10 of the Committee of Ministers to member states on the European Code of Police Ethics. Council of Europe, 2001. URL: <https://www.coe.int> [in English].
26. Stratonov V. Vykorystannia shtuchnoho intelektu ta informatsiinykh mozhlyvostei u stvorenni profilu zlochyntsia. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia: Yurydychni nauky*. 2024. Vyp. 5. S. 21–27. URL: <https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/issue/view/20>. [in Ukrainian].
27. Stratonov V., Dziurbel A. Shtuchnyi intelekt u systemi kryminalistychnykh znan. In: Teoriia ta praktyka protydii zlochynnosti v umovakh pravovoho rezhymu voiennoho stanu: zb. tez Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 7 lystopada 2025 r. Lviv, 2025. S. 177–179. [in Ukrainian].
28. Stratonov V. Shtuchnyi intelekt u stvorenni profilu zlochyntsia. In: Didzhytalizatsiia sudovo-ekspertnoi nauky v umovakh voiennoho stanu: zb. mater. mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kharkiv, 2024. S. 431–435. [in Ukrainian].
29. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy. Stanom na 1 veresnia 2023 roku / za zah. red. V. M. Stratonova. Kyiv: Vydavnychy dim «Profesional», 2023. 1208 s. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 05.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.06.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.09.2026